

Tatuerade interner på fängvårdsanstalt — socialmedicinska konsekvenser

Av doktor *Alf Björnberg* och doktor *Bertil Perman*, Göteborg

Tatueringar hos kriminella och prostituerade har varit vanliga sedan gamla tider och har t. o. m. räknats som ett förbrytarens karaktäristiska stigmata (1). Tatueringar hos unga flickor i konflikt med samhället har nyligen för svenska förhållanden visats kunna medföra svårigheter vid resocialisering (2). Även för män under anstaltsvård kan tatueringar vara ett handikapp, då internen åter skall inpassas i samhället. Detta har nyligen uppmärksammats från amerikansk sida (3). Tatuerade interner uttrycker ofta önskemål att under sin vistelse på anstalt få sina tatueringar avlägsnade på samhällets bekostnad. Då allt fler interner önskat få sina tatueringar borttagna, har en undersökning gjorts över tatueringsproblemen vid fängvårdsanstalten Härlanda i Göteborg.

MATERIAL OCH UNDERSÖKNINGS-METODIK

Fängvårdsanstalten Härlanda har 175 ordinarie platser och hade under år 1963 en medelbeläggning av 190,8 interner och en maximal beläggning av 217. Under år 1963 var 1 432 interner intagna på anstalten. Internerna på denna anstalt utgör ett heterogent klientel — å ena sidan finns bland dessa livstidsfångar, å andra sidan fångar med kort strafftid, vilka ofta endast stannar några dagar på anstalten. Undersökningen har gjorts på en bestämd dag för hela fängelset, d. v. s. ett tvärsnitt genom fängelsepopulationen har på detta sätt erhållits.

Samtliga interner, alla män, som den 2/2 1964 var intagna på fängvårdsanstalten — 201 stycken — tillfrågades om de hade tatueringar. Alla

medverkade positivt i undersökningen utom två, som icke önskade visa sina tatueringar eller lämna upplysningar om dessa. Den erhållna tatueringsfrekvensen bland internerna är därför en minimumsiffra — några interner kan ha haft tatueringar, som de ej önskat visa.

Internerna uppdelades alltefter förekomsten av tatueringar i två grupper — med och utan tatueringar. Dessa båda grupper jämfördes med varandra med avseende på åldern och på arten av de brott, för vilka de avtjänade straff. Dessutom gjordes med avseende på lokaliseringen av tatueringarna en jämförelse mellan internerna och tatuerade män, som sökt läkare vid dermatovenereologisk poliklinik. För denna senare jämförelse utvaldes slumpvis 74 män som var matchade mot internerna med avseende på åldern.

RESULTAT

Frekvens av tatueringar

Av 201 interner, uppgav sig 118 vara tatuerade, d. v. s. nära 60 %.

Åldersfördelning

Vid en jämförelse mellan åldersfördelningarna för de tatuerade och de icke-tatuerade internerna föreligger inga markerade skillnader.

Brottets art hos tatuerade och icke-tatuerade interner

De brott, för vilka internerna vid undersökningstillfället avtjänade straff, jämfördes för de tatuerade och för de icke-tatuerade internerna.

Tabell 1 Brottets art hos 118 tatuerade och 83 icke-tatuerade interner vid fängvårdsanstalt.

Brottets art	Stöld	Bedrägeri	Rån	Mord, Mord-försök	Dråp, Dråp-försök	Miss-handel	Mord-brand	Häleri	Väld-täkt	Otukt	Ocker	Egen-mäk-tigt förfa-rande	Andra brott	Summa
Antal tatuerade	67	3	4	2	2	6	2	3	4	3	0	0	17	113
Antal icke-tatuerade	21	12	3	2	3	4	0	2	4	11	2	3	16	83

Antalet olika slag av brott är stort och frekvens-siffrorna är för många så små att några säkra jämförelser icke kan göras med avseende på dessa. Det visar sig emellertid att internerna, som avtjänar straff för stöld, är tatuerade i signifikant större utsträckning än de som icke avtjänar straff för stöld, medan förhållandet är omvänt beträffande de interner, som avtjänar straff för otukt. Även här är skillnaden statistiskt säkerställd (tabell 1).

Tatueringar utförda på och utanför anstalt

Det är väl känt att många interner förser sig med tatueringar under vistelse på olika anstalter och samtliga tillfrågades därför om de tatuerats på eller utanför ungdomsvårdskolor eller fängvårdsanstalter. Av 116 interner uppgav sig 63 ha blivit tatuerade under vistelse på sådan anstalt medan 53 hade tatuerats utanför anstalter. Av dessa senare hade 23 varit sjömän och hade därvid tatuerats av yrkestatuerare i utländska hamnar med de för sjömännen typiska symbolerna. Av de 63 interner, som tatuerats under vistelse på anstalt hade 44 *uteslutande* tatuerats på denna, medan 19 även försett sig med tatueringar under vistelse utanför anstalt. Sålunda hade nära 1/3 av samtliga vid undersökningstillfället intagna interner på Hurlanda fängvårdsanstalt blivit tatuerade under vistelse på anstalt.

Förekomsten av "synliga" tatueringar

Tatueringar lokaliserade till ansikte, hals, handryggar utgör det stora problemet vid re-

socialiseringen och har därför ägnats särskilt intresse. Sex interner hade tatueringar i ansiktet i form av örclips eller "kastmärke" i pannan, 4 hade tatueringar på halsen och 57 mera omfattande tatueringar på handryggarna. Till dessa kommer 13 interner, som endast hade mindre omfattande tatueringar på handryggarna såsom tre "luffarprickar" i form av en liksidig triangel i tumgreppet eller andra, mindre, enstaka märken. Dessa små tatueringar är ur social synpunkt av mindre betydelse och är lätta att korrigera.

För att undersöka om de "synliga" tatueringarna i ansiktet och på halsen och handryggarna förekommer just hos interner på fängvårdsanstalt och om de hos dessa tillkommer i påtagligt stor frekvens vid den tatueringsverksamhet, som finns på anstalterna, gjordes följande jämförelser:

1) Först jämfördes frekvensen "synliga" tatueringar hos 74 interner och hos mot dessa till åldern matchade 74 tatuerade män, som sökt läkare vid dermato-venereologisk klinik. Därvid kunde visas att internerna hade tatueringar på händerna i större utsträckning än icke-internerna. Skillnaden är signifikant (tabell 2).

2) Därefter jämfördes frekvensen "synliga" tatueringar hos de 63 interner, som tatuerats *under* vistelse på anstalt och hos de 53 interner, som endast tatuerats *utanför* anstalt. Därvid kunde visas att den förra gruppen hade tatueringar i ansiktet, på halsen och handryggarna i större utsträckning än den senare gruppen. Skillnaden är signifikant.

Det kunde alltså fastställas att tatuerade

Tabell 2 Lokalisation av tatueringar hos 74 interner vid fångvårdsanstalt och hos 74 till åldern matchade patienter vid dermato-venereologisk klinik.

	Tatueringar på			
	Ansikte	Hals	Underarmar	Händer
74 tatuerade interner vid fångvårdsanstalt	2	2	64	25+ (9) *
74 tatuerade patienter vid dermato-venereologisk poliklinik	1	0	60	6+ (13) *

*) S. k. luffarprickar.

interner på fångvårdsanstalt har vanställande stora tatueringar i påtagligt stor utsträckning på "synliga" ställen, handryggar och underarmar, liksom att just dessa tatueringar utföras under internernas vistelse på anstalter. Det är som regel yngre interner, under 20 år, som skaffar sig dessa s. k. kåkmärken på ungdomsfängelser och liknande anstalter.

De flesta tatueringar, som utföras under vistelse på fångvårdsanstalterna, göres för hand genom att tusch eller annan färg stickes någon millimeter in i huden med en eller flera nålar. Härigenom kommer tatueringspigment att avlagras relativt djupt i läderhuden och på olika nivåer inom denna. Endast i undantagsfall göres tatueringen med särskild maskin, som medför att tatueringsfärgen avlagras i ett jämnt skikt och ofta ytligare än i de tatueringar, som utföras för hand.

Önskan att få tatueringar avlägsnade

Samtliga, utom två, av de interner, som hade de väl synliga tatueringarna i ansiktet, på halsen och på handryggarna, önskade få dem avlägsnade. Önskemålet gällde i allmänhet också sådana tatueringar, som var lokaliserade till andra kroppsdelar och som lättare kunde döljas av kläder. Flera interner hade företagit smärtsamma ingrepp för att försöka avlägsna sina tatueringar t. ex. med cigaretteglöd och rakblad. Hos några hade tatueringar avlägsnats kirurgiskt på fängelse eller i samarbete med kirurgisk klinik.

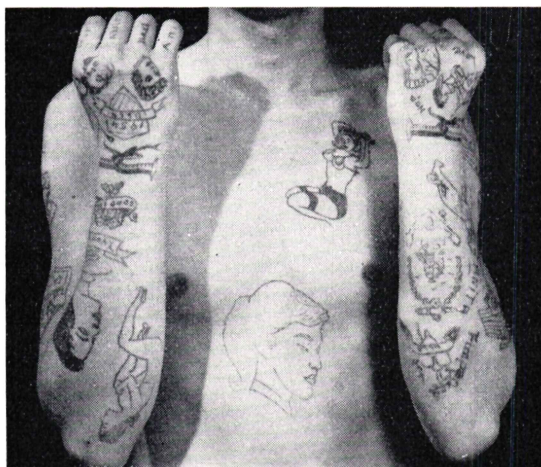
Medicinska biverkningar av tatuering

Vid sidan om de psykologiska biverkningarna genom det vanställande utseendet har tatueringsbruket också biverkningar av rent medicinsk natur. Dessa kan indelas i:

1) sjukdomar som inympas i kroppen genom själva tatueringsproceduren,

2) sjukdomar, som framkallas av det i huden deponerade tatueringspigmentet.

Till den förra gruppen hör varbildande infektioner, syfilis, hepatit, tuberculos, lepra, stelkramp och till den senare gruppen bl. a. tumörbildningar och allergiska reaktioner mot de använda färgerna såsom mot krom i kromgrönt,

Uttalade och vanställande tatueringar på handryggarna, som fordrar omfattande kirurgiska ingrepp för att avlägsnas.

mot kobolt i koboltblått och mot kvicksilver i cinnober. Biverkningar av medicinsk natur innebär ibland att man måste avlägsna tatueringarna. I det aktuella materialet fanns inga fall som kunde hänföras till denna kategori av tatueringsbiverkningar.

Behov av kirurgisk expertis för att avlägsna tatueringar

Man kan avlägsna tatueringar på olika sätt:

a) Genom att sticka in olika ämnen i tatueringen, som medför en inflammation, varvid tatueringsfärgen utstötes ur huden. Denna metod medför ofta vanställande ärrbildning och är svår att genomföra.

b) Genom hudslipning. Denna metod lämpar sig icke för de tatueringar, som utförts för hand.

c) Genom kirurgi. Vid mindre tatueringar kan man ofta avlägsna dem helt och därefter sy samman såret primärt men gäller det större tatueringar måste den uppkomna hudeffekten täckas av ett hudtransplantat. När det gäller större tatueringar på handryggarna, som således ofta är aktuella för de tatuerade internerna, är det kirurgiska ingreppet omfattande, särskilt med hänsyn till handens framtida funktion.

I föreliggande material bedömdes hudtransplantation vara nödvändig hos 35 interner vid en eventuell operation av deras tatueringar på handryggarna. De flesta hade bilaterala tatueringar på händerna. För operativt avlägsnande av en större tatuering på handryggen med åtföljande hudtransplantation kan vårdtiden på sjukhus för operation av en hand uppskattas till 2—3 veckor. Operationen göres först på ena och därefter på den andra handen. Sålunda kan vårdtiden på sjukhus för var och en av dessa interner beräknas till minst 1 månad. Därefter följer minst 2 månaders efterbehandling och konvalescens tills handen är brukbar för tyngre arbete. Detta innebär att om de vid undersökningstillfället iakttaga större tatueringarna på handryggarna hos internerna på fångvårdsanstalten Härlanda skulle avlägsnas, måste 3 sängplatser på sjukhus kontinuerligt tagas i anspråk under 1 år.

Dessa sängplatser är dessutom knutna till högt specialiserade plastikkirurgiska eller kirurgiska avdelningar. Genom den stora omsättningen av internerna på fångvårdsanstalter med ständigt nya tatuerade män, som önskar få sina tatueringar avlägsnade, kommer givetvis behovet av sjukhusplatser ständigt att underhållas.

Fångvårdsstyrelsen anslår för närvarande 300 kronor per intern för att avlägsna tatueringar, huvudsakligen hos interner under 30 års ålder. Detta räcker icke till för att operera bort de större tatueringarna på handryggarna, vilket ofta måste ske på plastikkirurgisk avdelning, där internerna kan komma att ligga som utomlänspatienter mot hög dagsavgift.

Profylax

En kortfattad upplysning om tatueringarnas risker och skadeverkningar borde meddelas i skolan. Det är bland barn och ungdom en utbredd missuppfattning att tatueringarna spontant försvinner efter en kortare tid och mycket livslångt obehag kunde undvikas genom upplysning. Vid intagning på ungdomsvårdsskola eller fångvårdsanstalt finns det, som undersökningen visat, stor risk för att internen kommer att tatueras där. En kortfattad broschyr borde därför vid detta tillfälle överlämnas till internen med upplysningar om tatueringarnas medicinska och socialmedicinska risker. Skärpt kontroll att instrument och material för tatuering ej insmugglas är även absolut nödvändig.

Sammanfattning

Av de 201 internerna på fångvårdsanstalten Härlanda i Göteborg var mer än hälften tatuerade. De tatuerade internerna hade "synliga" vanställande tatueringar på handryggarna i större utsträckning än andra tatuerade män. Just dessa tatueringar utföras ofta under vistelse på anstalter ("kåkmärken"). 35 interner hade så omfattande tatueringar på handryggarna att, om dessa skulle avlägsnas, hudtransplantation bedömdes vara nödvändig. Den erforderliga sjukhusvistelsen för var och en av dessa interner beräknas till

1 månad. Profylaktisk upplysning om tatueringarnas sociala och medicinska risker är nödvändig vid intagning på anstalt. Kontrollen med hänsyn till tatueringsverksamheten inom fångvårdsanstalter borde skärpas.

Summary

About 60% of 201 the inmates of the prison Härlanda, Gothenburg, Sweden, were tattooed. Tattoos on the back of the hands occurred with greater frequency in these prisoners than in other tattooed men. These tattoos were often made during the imprisonment. Skin trans-

plantation was considered necessary in 35 inmates if their tattoos on the hands had to be removed. Information prophylactically on the social and medical risks of tattooing is imperative when people are put in prison. The control of the tattooing activity in the prisons must be intensified.

LITTERATUR

1. *Lombroso, C.*: Der Verbrecher I, Hamburg, 1894.
2. *Björnberg, A.*: Tatuering hos tonårsflickor — ett socialt problem, Socialmed. Tidskr. nr 2, 1960.
3. *Hamburger, E. and Lacovara, D. J.*: A study of tattoos in inmates at a federal correctional institution — its physical and psychological implications, Military Med. 12: 126, 1963.

PIFCO MASSAGEAPPARAT

ovärderlig för stimulerande
massage, lindrar värk och
är allmänt stärkande

5 års garanti 94:—

PIFCO AKTIEBOLAG

Nybrogatan 16^{II} - Stockholm - Telefon växel 67 91 40